

WWW.AM.EE KIRJUTAMISE STIILIRAAMAT

Ametlik kirjutamisjuhend ja kvaliteedistandard kaasautoritele ning toimetajatele

1. SISSEJUHATUS JA EESMÄRK

Käesolev kirjutamise stiiliraamat (Style Guide) on portaali am.ee (Arvutimaailm) toimetuse põhidokument, mille eesmärk on tagada sisu ühtsus, professionaalsus ja unikaalne identiteet [129]. Tehnoloogiavaldkond areneb peadpööritava kiirusega, mistõttu peab meie sisu suutma lugejat kõnetada viisil, mis on ühtaegu nii usaldusväärne kui ka kaasahaarav [129]. Juhend on juhiseks kõigile kaasautoritele, toimetajatele ja sisuloojatele, aidates tagada, et iga avaldatud tekst – olgu see lühike päevakajaline uudis või põhjalik tootevõrdlustest – vastaks Arvutimaailma kõrgetele kvaliteedistandarditele.

2. KEEL JA HÄÄLETOON (VOICE & TONE)

Arvutimaailma tekstid eristuvad kaasava, dünaamilise ja kergelt humoorika tooni poolest. Autorid väldivad kuiva akadeemilisust ja liigset bürookraatlikkust, eelistades selgitada tehnoloogiat eluliste näidete kaudu [130]. Keel peab olema voolav, haarav ja tekitama põnevust.

- **Sõbralik ja vahetu suhe lugejaga:** Suhtleme lugejaga otse, kasutades pöördumist 'Sina' või 'Meie' vormis. Autor viitab endale ja toimetusele kui ühisele kogukonnale (nt 'Oleme siin Arvutimaailmas harjunud testim...' või 'Sa kuuled oma klappidega muusikat...') [130]. See loob lugejaga usaldusliku ja tiheda kontakti.
 - **Tabavad ja vaimukad metafoorid:** Keeruliste tehnoloogiliste kontseptsioonide ilmetamiseks on heaks tavaks tuua elulisi metafoore. Näiteks võib traditsioonilist häälabilist või tehisintellekti kirjeldada kui 'hajameelset majahoidjat, kes eksib lihtsate käskluste täitmisel' [22, 130] ning plahvatuslikult kasvavat elektriautode turgu kui 'seeni pärast vihma' [31, 130].
-

3. IT-TERMINITE JA OMASÕNADE NÄIDISLOEND

Üks stiiliraamatu tähtsaimaid ülesandeid on hoida mahlakat ja suupärast eesti keelt keset ingliskeelset tehnoloogiaslängi. Toimetuse reegel on eelistada eestindatud omasõnu toortõlgetele, säilitades samas tuntuimad rahvusvahelised lühendid ja terminid selgete seletustega [130].

Ingliskeelne mõiste / släng	Eelistatud omasõna am.ee-s	Kirjeldus ja kasutusjuhend
Artificial Intelligence / AI	Tehisaru	Eelistada alati lühendile AI ja sõnale tehisintellekt. Kirjutatakse väikese algustähega [2, 22, 130].
Laptop	Süler	Suupärasem kui 'sülearvuti', sobib hästi Arvutimaailma vaba hääletooni ja stiiliga [1, 130].
Phablet	Nuhvel	Suure ekraaniga nutitelefon (tahveltelefoni tähis), kasuta humoorikates võrdlustes [130].
Smart Speaker	Nutikõlar	Seade, mis sisaldab häälassistenti ja kõlarit. Ära kasuta toortõlget 'tark kõlar' [130].
Chatbot	Juturobot	Sõbralik ja eestipärane vaste dialoogisüsteemidele (nt ChatGPT, Claude) [22, 130].
Application / App	Äpp	Eelistada ametlikule lohisevale sõnale 'rakendus', kuna see on dünaamilisem ja lühem [4, 5, 130].
On-screen awareness	Ekraanitaju	Tehisaru suutlikkus mõista ja analüüsida ekraanil kuvatavat sisu [25, 130].
Active Noise Cancellation (ANC)	Aktiivne mürasummutus	Säilitada lühend ANC, kuid esmakordsel mainimisel selgitada eestikeelse vastega [38, 130].
LDAC	LDAC	Kõrge resolutsiooniga juhtmevaba helikoodek (Hi-Res). Säilitatakse lühendina [36, 130].
Affiliate link	Ostu- / soovituslink	Suunab lugeja otse toote ostukohta. Tuleb siduda kasuliku soovitusena, mitte reklaamina [130].
Embedded elements / Embeds	Embedid	Sisseehitatud veebielemendid (nt YouTube'i videod või sotsiaalmeedia postitused) [18, 130].

Otsetõlked ja ingliskeelsed tsitaadid:

Kui artiklis viidatakse ajaloolistele või unikaalsetele ingliskeelsetele väljenditele, tuleb algne tekst esitada jutumärkides ja sellele lisada kohe eestikeelne otsetõlge või selgitus. Näiteks: legendaarne kleebis serveril 'This machine is a server. DO NOT POWER IT DOWN!!' (See masin on server. ÄRA LÜLITA SEDA VÄLJA!!) [13, 130].

***Toimetaja märkus keelekasutuse kohta:** Ära kasuta kunagi kuiva bürokraatlikku keelt! Tehnoloogiast kirjutades peab tekst voolama vabalt ja tekitama põnevust. Kui räägime uuest seadmest, räägime reaalistest inimestest ja nende emotsioonidest, mitte ainult megapikslitest ja gigahertsidest.*

4. PILTIDE JA VIDEOTE ALLKIRJAD (CAPTIONS)

Pildid ja videod on portaali am.ee artiklite lahutamatu osa. Nende allkirjad ei tohi kunagi olla pelgalt faktilised ja kuivad otsekirjeldused, vaid peavad pakkuma iseseisvat väärtust, olema kaasavad ja järgima visuaalset distsipliini [130]:

- **Humoorikas ja kaasav toon:** Kõneta lugejat pildi allkirjas otse ('Sina'-vormis) ja tekita huvi seadme funktsioonide vastu (nt 'Kõrvaklapid, mis unustatakse pähe: CMF Clip Pro') [130].
- **Omasõnade järjepidevus:** Allkirjades tuleb kindlasti kasutada punktis 3 määratletud omasõnu (nt 'Sinu truu süler elab oodatust veelgi kauem...') [130].
- **Videod kui 'pre-load' puhvrid:** Kui artiklisse lisatakse video, peab selle allkiri või kaasnev saatetekst toimima lugejale kui 'pre-load' puhver, mis häälestab lugejat enne video vaatamist õigele lainele ja tekitab huvi kohapealse elamuse või detailide vastu [130, 135].
- **Hinnangu-metafooride kasutamine:** Allkirjades on lubatud ja soovitatav kasutada tabavaid hinnanguid, mis tõmbavad paralleele tehnikamaailmast (nt kultuuriarvustuses pildi all: 'Võimas "protsessor": hea näitlejate ansambel...') [15, 18, 135].
- **Visuaalne vormistus:** Allkiri peab olema lühike (maksimaalselt 1-2 lauset), esitatud pildi all ning vormistatud selgelt eristavas kaldkirjas (*italic*) ja väiksemas kirjafondis [135].

5. ARTIKLITÜÜPIDE STRUKTUUR

Iga portaalis avaldatav kirjatükk peab paigutuma ühte neljast artiklitüübist. Artikli kirjutamisel tuleb järgida rangelt alljärgnevat ülesehitusmalle [131]:

A. Tooteülevaated ja seadmete testid (nt CMF Clip Pro)

Igal tooteülevaatel peab olema intrigeeriv pealkiri, mis viitab toote peamisele unikaalsusele (nt 'Lahtised kõrvaklapid, mis unustatakse pähe') [33, 131]. Artikkel algab juhtlõiguga, mis võtab kokku seadme olemuse. Sisu jagatakse selgeteks teemablokkideks (disain, helikvaliteet, funktsioonid, aku) ning lõpetatakse PLUSSID ja MIINUSED bloki ning tehniliste andmete spetsifikatsiooniga [33, 131].

B. Võrdlusanalüüsid (nt Siri AI vs ChatGPT)

Võrdlusartiklid peavad looma pealkirjast alates võistlusmomendi ja vastandama kahte süsteemi (nt 'Siri AI või ChatGPT-d kasutajate arvult kohe lüüa, kas ka tarkuselt?') [22, 132]. Artiklis võrreldakse teenuseid paralleelselt kindlate funktsioonide kaupa (nt ekraanitaju, häälsuhtlus, andmed). Lõppu lisatakse mõlema süsteemi eraldi plussid ja miinused ning ridade ja veergudena vormistatud detailne võrdlustabel [22, 132].

C. Tehnoloogiauudised ja ajaloolised tagasivaated

Seda tüüpi artiklid põhinevad tugeval loo jutustamisel (storytelling). Kuivad faktid (näiteks veebilehe 35. sünnipäev) põimitakse põnevateks lugudeks, anekdootideks või detailide esiletoomiseks (nt NeXT arvutile kleebitud legendaarne kleebis 'DO NOT POWER IT DOWN!!') [13, 133]. Artikkel lõpetatakse alati konkreetse üleskutse, lugeja kaasamise või humoorika sooviga (nt 'Palju õnne, World Wide Web!') [13, 133].

D. Sisuturundus ja sponsoreeritud sisu (nt IIZI autokindlustus)

Ärilise koostöö raames sündinud artiklid peavad alati kandma pealkirja all või juhtlõigus selget märget (Sisuturundus) [31, 134]. Sisuturundus ei tohi kunagi olla kuiv toote kiitmine, vaid peab lahendama lugeja jaoks reaalseid olukordi praktilise probleem-lahendusmudeli kaudu (nt 'Olukord 1: põhjustad kokkupõrke', 'Olukord 2: auto ei liigu') [31, 134]. Artikli pikaajalise väärtuse tagamiseks lisatakse selle lõppu kasulik praktiline kontrollnimekiri (Checklist) lugejale [31, 134].

6. VISUAALNE VORMISTUS JA VEEBIHÜGIEEN (UX WRITING)

Veebis loetakse tekste diagonaalis, seega on teksti visuaalne ja rütmiline liigendus äärmiselt oluline kasutajakogemuse (UX) säilitamiseks. Autorid peavad järgima järgmisi reegleid [135]:

- **Lühikesed lõigud:** Maksimaalselt 3–5 lauset lõigu kohta. Pikad tekstiseinad ehmatavad lugeja eemale, eriti nutiseadmetes [135].
- **Sagedased alapealkirjad:** Iga 2–3 lõigu järel on soovitatav kasutada sisukat ja kaasavat alapealkirja, mis ei ole lihtsalt teema nimetus, vaid iseseisev väide või küsimus [135].
- **Tühikud ja visuaalne õhk:** Alapealkirjade ees ja järel peab olema piisavalt vaba ruumi (valget õhku), mis laseb silmal lugemisel puhata [135].

KASUTATUD ALLIKAD (Portaali am.ee näidislood)

- [13] 35 aastat tagasi sündis maailma esimene veebileht: vaata, mis seal oli (Uudised AM, 6. august 2026)
- [15] Arvutid, rock'n'roll ja raudne eesriie: TalTechi suvelavastus (Uudised AM, 6. august 2026)
- [22] Otse massidesse: Siri AI võib ChatGPT-d kasutajate arvult kohe lüüa (Uudised AM, 5. august 2026)
- [31] Elektriautoga Baltikumi ringile: üks riike võib kuuluda kolme eri lepingu alla (Sisuturundus AM, 5. august 2026)
- [33] Lahtised kõrvaklapid, mis unustatakse pähe: CMF Clip Pro (Uudised AM, 4. august 2026)
- [129] Uuringuaruanne: www.am.ee viimase kolme aasta artiklite stiili- ja struktuurianalüüs
- [130] am.ee kirjutamisstiili hääletooni ja terminoloogia põhimõtted
- [131] am.ee tooteülevaadete ja seadmete testide struktuurinõuded
- [132] am.ee võrdlusanalüüside ja testide koostamise reeglid
- [133] am.ee tehnoloogiauudiste ja lugude jutustamise standardid
- [134] am.ee sisuturunduse ja sponsoreeritud sisu tähistamine ja ülesehitus
- [135] am.ee visuaalse vormistamise ja veebihügieeni UX-kirjutamise reeglid